

(ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ – ਬੁੱਧ ਧਰਮ)

Part - 1

- ਜਾਣ – ਪਛਾਣ -

- ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ।
- ਇਸ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ।
- ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਇੱਕ ਨਾਸਤਿਕ ਧਰਮ ਹੈ , ਇਹ ਧਰਮ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ।
- ਬੁੱਧ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ – ਗਿਆਨ ।

- ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦਾ ਜਨਮ

1. ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦਾ ਜਨਮ ਲੁੰਬਨੀ ਵਨ / ਕਪਿਲਵਸਤੁ ਵਿਚ 563 ਈ: ਪੂ: ਵਿਚ ਹੋਇਆ ।
2. ਬੁੱਧ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਦੇਧਨ ਸੀ । ਓਹ ਕਪਿਲਵਸਤੁ ਦੇ ਰਾਜਾ ਸਨ ।
3. ਬੁੱਧ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ – ਮਹਾ ਮਇਆ ਸੀ ।
4. ਬੁੱਧ ਜੀ ਦੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ – ਪੂਜਾ ਪਤੀ ਗੌਤਮੀ ਸੀ ।
5. ਬੁੱਧ ਦਾ ਜਨਮ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ।

- ਬਚਪਨ ਤੇ ਵਿਆਹ –

1. ਬੁੱਧ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਧਾਰਥ ਸੀ ।
2. ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਧਿਆਨ ਲਾਉਂਦੇ ਸੀ ।
3. ਉਹ ਰਾਜੇ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ , ਸਾਸਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕੰਮ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ।
4. ਬੁੱਧ ਦਾ ਵਿਆਹ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।
5. ਉਹਨਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਯਸੋਧਰਾ ਸੀ ।
6. ਬੁੱਧ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ – ਰਾਹੁਲ ।

• ਚਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ -

1. ਬਿਰਧ ਵਿਅਕਤੀ ।
2. ਬਿਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ।
3. ਮ੍ਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ।
4. ਇਕ ਸੰਨਿਆਸੀ ।

- ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ –

1. 29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸ ਲਿਆ ।
2. ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮਹਾ – ਭੀਨਿਸਕਰਮਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
3. ਦੋ ਗੁਰੂ - (1) ਅਲਾਰ ਕਲਾਮ ।
(2) ਰੁਦਰਕ ਰਾਮਪੁਤਰ ।
- 4 . ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬੇਧਗਯਾ ਵਿਚ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ।
- 5 . ਧਰਮ ਚੱਕਰ ਪਰਿਵਰਤਨ (ਪਿੱਪਲ) ।

- ਬੁੱਧਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ।
- ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਰਨਾਥ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ।
- ਮੁੱਖ ਚੇਲਾ – ਆਨੰਦ ਸੀ ।
- ਆਨੰਦ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਹੀ ਬੁੱਧ ਨੇ ਐਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ
- ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਸਿਸ਼ – ਪ੍ਰਜਾ ਪਤੀ ਗੌਤਮੀ ਸੀ ।
- ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਦੇਸ਼ – ਸਰਾਵਸਤੀ ।

- ਬੁੱਧ ਦੀ ਮੌਤ 483 ਈ: ਪੂ : ਵਿਚ ਕੁਸੀਨਗਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ।
- ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮਹਾ ਪ੍ਰਨਿਰਵਾਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

- ਚਾਰ ਮਹਾਨ ਸੱਚਾਈਆ -

1. ਸੰਸਾਰ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ।

2. ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹਨ ।

3. ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

4. ਇੱਛਾਵਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਸਟ- ਮਾਰਗ ਦੁਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

• ਅਸਟ – ਮਾਰਗ -

1. ਸੱਚੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ।
2. ਸੱਚਾ ਸੰਕਲਪ ।
3. ਸੱਚਾ ਵਚਨ ।
4. ਸੱਚਾ ਕਰਮ ।
5. ਸੱਚਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ।
6. ਸੱਚਾ ਯਤਨ ।
7. ਸੱਚੀ ਸਮਿ੍ਰਤੀ ।
8. ਸੱਚਾ ਧਿਆਨ ।

- ਹੋਰ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ -

1. ਅਹਿੰਸਾ

2. ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ

3. ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ

4. ਧੰਨ ਜਮ੍ਹਾ ਨਾ ਕਰਨਾ

5. ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ

6. ਪਰਾਈ ਔਰਤ ਜਾ ਸੰਪੱਤੀ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ।